

Ποινική ευθύνη λόγω θαλάσσιας ρύπανσης

Isalos.net – Ερευνητική Ομάδα «Επιλέγω
Ναυτιλία» – Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη
Επιμορφωτικές συναντήσεις ναυτιλίας
11 Μαΐου 2016

Διεθνές πλαίσιο προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος

1. Σύμβαση του Λονδίνου του 1972 «περί προλήψεως της ρυπάνσεως της θαλάσσης εξ απορρίψεως καταλοίπων και άλλων υλών» (N. 1147/1981)
2. Σύμβαση του Λονδίνου του 1973 και Πρωτόκολλο του 1978 περί προλήψεως της ρυπάνσεως της θαλάσσης από πλοία» MARPOL (N. 1269/1982)
3. Σύμβαση της Βαρκελώνης του 1976 «περί προστασίας της Μεσογείου Θαλάσσης εκ της ρυπάνσεως» (N. 855/1978)
4. Σύμβαση του Montego Bay του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας (N. 2252/1994)
5. Οδηγία 2005/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «για την ρύπανση από πλοία και την θέσπιση κυρώσεων για την περίπτωση παραβάσεων», όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2009/123/ΕΚ (N. 4037/2012)

Το Ελληνικό νομικό πλαίσιο

- Άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος: Η προστασία του περιβάλλοντος είναι θεμελιώδης υποχρέωση της Πολιτείας
- Ν. 743/1977 «περί προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος»
- Ν. 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος»
- Ν. 4037/2012 «για την προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/35/ΕΚ κλπ.»
- Άλλα αδικήματα του ΠΚ και του ΚΔΝΔ, λ.χ. εμπρησμός (άρθρα 264, 266 ΠΚ), έκρηξη (άρθρα 270-1 ΠΚ), πρόκληση ναυαγίου (άρθρο 277 ΠΚ), παράβαση υπηρεσιακών υποχρεώσεων (άρθρο 235 ΚΔΝΔ) κλπ.

1. Τι τιμωρείται;

α) Ν. 4037/2012: Η απόρριψη ρυπογόνων ουσιών από εμπορικό πλοίο, από την οποία προκαλείται υποβάθμιση της ποιότητας του θαλάσσιου ύδατος.

Οποιαδήποτε υποβάθμιση, συμπεριλαμβάνονται επαναλαμβανόμενες, μικρής σημασίας απορρίψεις.

Παραρτήματα της MARPOL ορίζουν τις ουσίες που θεωρούνται ρυπογόνες (πετρέλαιο και επιβλαβείς ουσίες που μεταφέρονται χύδην).

Εξαιρούνται ελεγχόμενες απορρίψεις που καλύπτουν προδιαγραφές της MARPOL ή γίνονται για συγκεκριμένους σκοπούς (κατάσταση ανάγκης) ή από συγκεκριμένες αιτίες (ατύχημα).

1. Τι τιμωρείται;

β) Ν. 743/1977: Η πρόκληση σοβαρής ρύπανσης
Ρύπανση = παρουσία στη θάλασσα πάσης ουσίας, η οποία αλλοιώνει την φυσική κατάσταση του θαλασσίου ύδατος ή καθιστά τούτο επιβλαβές για την υγεία του ανθρώπου ή την πανίδα και χλωρίδα των βυθών και ενγένη ακατάλληλο για τις προβλεπόμενες κατά περίπτωση χρήσεις αυτού.

γ) Ν. 1650/1986: Η πρόκληση ρύπανσης ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος

2. Ποιες θάλασσες προστατεύονται;

Παλαιότερα περιορισμός στο Ελληνικό θαλάσσιο περιβάλλον και την ανοιχτή θάλασσα

Πλέον, ρύπανση από πλοία:

- στα εσωτερικά ύδατα άλλων κρατών, περιλαμβανομένων λιμένων. Από πλοία με ξένη σημαία μόνο σε Ελληνικούς λιμένες.
- στα χωρικά ύδατα άλλων κρατών.
- στα στενά που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την διεθνή ναυσιπλοΐα και τελούν υπό δικαιοδοσία κράτους μέλους
- στην αποκλειστική οικονομική ή αντίστοιχη ζώνη κράτους μέλους
- στην ανοιχτή θάλασσα.

Αυτεπάγγελτη Δίωξη, ανεξαρτήτως τόπου τέλεσης.

Τοπικά αρμόδια τα δικαστήρια του Πειραιά, αν δεν θεμελιώνεται άλλη αρμοδιότητα.

Κατά τα λοιπά κοινοί κανόνες δικαιοδοσίας ποινικών δικαστηρίων.

3. Ποιος τιμωρείται;

Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο κρίνεται υπαίτιο της ρύπανσης (πλοιοκτήτης, πλοίαρχος, τα μέλη πληρώματος, πλοηγοί, λιμενικοί υπάλληλοι κλπ.). Τέλεση και δια παραλείψεως.

Για την ρύπανση από πλοία απαιτείται σύμφωνα με τον ν. 4037/2012 πρόθεση ή βαριά αμέλεια («recklessness or serious negligence»).

Για την ρύπανση που δεν τελείται με απόρριψη ρυπογόνων ουσιών από πλοία, κατά τον ν. 743/1977 ή τον ν. 1650/1986, τιμωρείται κάθε μορφή αμέλειας.

Ευθύνη νομικών προσώπων: *societas delinquere non potest*

4. Ποια είναι η τιμωρία;

α) Απόρριψη ρυπογόνων ουσιών από πλοίο (Ν. 4037/2012): φυλάκιση 3 μηνών έως 5 ετών και χρηματική ποινή 200-50.000 ευρώ, ανάλογα με τρόπο τέλεσης και δόλο ή αμέλεια.

Αν κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ή ευρεία οικολογική διατάραξη ή καταστροφή: κάθειρξη 5-10 ετών και χρηματική ποινή 3.000-300.000 ευρώ.

β) Πρόκληση σοβαρής ρύπανσης (Ν. 743/1977): φυλάκιση 19 ημερών έως 5 ετών, ανάλογα με τρόπο τέλεσης και δόλο ή αμέλεια.

γ) Ρύπανση ή υποβάθμιση περιβάλλοντος (Ν. 1650/1986): φυλάκιση 10 ημερών έως 5 ετών και χρηματική ποινή έως 150.000 ευρώ, ανάλογα με τρόπο τέλεσης και δόλο ή αμέλεια. Κακουργηματικές περιπτώσεις επί μεγάλου οικονομικού οφέλους, κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια τέλεσης, κινδύνου ή επέλευσης θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ή σοβαρής ρύπανσης ή καταστροφής.

Δυνατότητα απαλλαγής ή μειωμένης ποινής

Χαρακτηριστικά της ποινικής ευθύνης λόγω θαλάσσιας ρύπανσης

- Εκτεταμένο νομοθετικό οπλοστάσιο
- Αυστηρότητα
- Παγκόσμια δικαιοδοσία
- Εξάρτηση από κανονιστικές διοικητικές πράξεις και ξένους κανονισμούς
- Περιορισμένη πρακτική αποτελεσματικότητα

Ευχαριστώ!

Γιάννης Ανδρουλάκης
Λέκτωρ ΕΚΠΑ – Δικηγόρος
i@androulakis.net